

Gemeente Waalre
Postbus 10.000
5580 GA Waalre

Datum 1 februari 2021
Behandeld door
Onderwerp Reactie op notitie Kernopgaven & Strategische Keuzes

Geachte gemeenteraadsleden,

Graag reageert Natuurmonumenten op de notitie Kernopgaven & Strategische Keuzes Omgevingsvisie Waalre. We werken al vele jaren op een hele prettige manier samen met de gemeente aan het realiseren van de groen opgave in het beekdal van de Dommel. Die samenwerking zetten we de komende jaren graag voort. Vanuit dit perspectief hebben we de notitie bekeken.

We zijn erg blij met de keuze voor een identiteit van 'living Room van Brainport' en de nadruk op het belang van die prachtige groene leefomgeving. We zien met u een groot maatschappelijke en economische ontwikkelingen op het gebied afkomen, die hun weerslag krijgen in ruimtelijke vraagstukken. We denken dan in het bijzonder aan klimaatopgave (verdroging/pieken in neerslag), de biodiversiteitsopgave, de benodigde transitie in de landbouw en het tegengaan van verder verlies van biodiversiteit. Dat betekent in onze ogen:

1. Ruimte scheppen voor de ontwikkeling van een **klimaat robuust beekdalsysteem**.
2. Ruimte bieden voor **versterken en uitbreiden van de bestaande natuurgebieden**, herstel van de hydrologie en actief bevorderen van maatregelen in agrarisch gebied die leiden tot versterking van biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit
3. Een actieve strategie op **transitie van de landbouwbedrijven** in het Dommeldal naar een meer landschaps- en natuurinclusieve bedrijfsvoering, inclusief ondersteuning van de huidige of nieuwe ondernemers die deze transitie willen realiseren.
4. Zo adequaat mogelijk **inpassen van duurzame energieoplossingen** in het landschap, buiten het natuurnetwerk, op plekken waar het passend is en op een wijze waar de bewoners behalve de lasten ook de lusten hebben van duurzame energieopwekking.

Wij zien een document voor ons liggen met duidelijke stappen en een, zo lijkt het, goede betrokkenheid van de samenleving. Er wordt duidelijke keuze gemaakt woongemeente, natuurlijkere en vitale werk gemeente. Deze beschrijft u als Kernopgaven, wij reageren per kernopgave.

1. Versterken van de positie als kwalitatief hoogwaardige woongemeente

Wij zijn zeer te spreken over de ruimte die u wilt bieden voor kleinschalige transformatie in het buitengebied. We vragen u daarbij de volgende zaken te betrekken in de verdere uitwerking:

- Betrek naast de erven bij deze transformatie nadrukkelijk ook de gronden die bij de bedrijven horen. Maak landschappelijke en ecologische versterking van deze landbouwgronden onderdeel en randvoorwaarde voor deze transformaties. Denk bijvoorbeeld aan landschapselementen, meer kruiden- en bloemenrijke graslanden, of meer gewasdiversificatie (granen ipv mais). En aan blauwe diensten, die bijdragen aan de klimaatrobuustheid van het beekdal en het herstellen van de wegzakkende grondwaterstand
- Zoek in het geval van stoppende ondernemers actief naar nieuwe ondernemers die met nieuwe duurzame verdienmodellen de landbouwkundige functie kunnen voortzetten. Denk aan CSA-achtige initiatieven (herenboeren, bioboeren Waalre) of zet vrijkomende gronden in om zittende ondernemers die willen verbreden en/of op een meer natuur- en landschapinclusieve manier willen boeren actief te ondersteunen bij hun transformatie. Het landbouwgebied tussen Waalre en de Dommel is hier bij uitstek voor geschikt. Het beekdal landschap van de Dommel kan niet de toekomst in zonder een aantal actieve landbouwondernemers die op een duurzame leest geschoeid het agrarisch cultuurlandschap in stand kunnen houden en kwalitatief kunnen versterken.
- Wees zeer terughoudend met het inzetten van agrarische cultuurgrond voor zonne-energieopwekking. Voorlopig zijn er nog genoeg daken in het gebied waar zonnepanelen op gerealiseerd kunnen worden. Zonneakkers in het beekdallandschap zijn wat ons betreft geen optie.

2. Behouden en versterken van groene karakter

Wij zijn blij met de ambitie van de gemeente om het groene karakter van de gemeente te behouden en versterken. Wij zetten de samenwerking op dit vlak de komende jaren dan ook graag voort. Vanwege de coronacrisis zien we in heel Nederland een herwaardering van het landschap dicht bij huis. Dat toont wederom het belang om daar heel zuinig op te zijn en goed voor te zorgen. We vragen u de volgende zaken te betrekken bij de verdere uitwerking

- We zien net als u en toenemende waardering van het landschap om Waalre heen. Steeds meer mensen weten het gebied te vinden en dat juichen we toe. Deze toenemende recreatiedruk kan alleen worden geaccomodeerd als er parallel wordt ingezet op een versterking van de natuur en landschapswaarden in het gebied, ook **buiten** het natuurnetwerk, in combinatie met een goede zonering. De bestaande natuurgebieden zijn klein en kwetsbaar. Wat nodig is, is het meekoppelen van natuuraanleg buiten het NNB met andere ruimtelijke ontwikkelingen. Zo dient in onze ogen bijvoorbeeld de aanleg van het werklandschappen, uitbreiding van bedrijventerrein 't Broek en de mobiliteitshub in het noordelijk deel van de gemeente gepaard te gaan met een substantiële verdere versterking van natuur en landschap buiten het Natuurnetwerk in het gebied ten westen van de Onze Lieve Vrouwendijk. Ook de beoogde bundeling van sportaccommodaties bij 't Klooster zou gepaard moeten gaan met een investering in natuur en landschap. Tenslotte is het van belang om ook de recreatieve mogelijkheden in het agrarisch cultuurlandschap te

versterken, dit kan mogelijk gekoppeld worden aan een verbredings- en verduurzamingswensen van een agrarisch ondernemers.

- Zoals aangegeven in onze reacties op de Regionale Energie Strategie zijn we geen voorstander van realiseren van grootschalige zonne-energieopwekking aan de noordrand van het gebied langs de A2/A67. Dit tast de belevingswaarde van het stroomgebied aan en vergroot de barrière die er al bestaat tussen de stedelijke agglomeratie van Eindhoven/Veldhoven en het Dommeldal. Daarnaast vinden wij wind- en zonne-energieopwekking niet toepasbaar binnen het Natuurnetwerk en windmolens in het hele gebied niet passend,
- Klimaat adaptieve inrichting van het beekdal vraagt om een andere kijk op het omgaan met water. In tijden van voldoende water moet het water maximaal worden vastgehouden worden in de haarvaten van het systeem. Op die manier kan de grondwatervoorraad worden aangevuld, en is er in de droge perioden minder noodzaak tot het gebruik van kostbaar grondwater voor beregening. Tegelijkertijd vagen neerslagpieken om mogelijkheden om het water tijdelijk te kunnen bufferen. Ook landbouwgebied moet hier een grotere rol in spelen. Dit vraagt om een radicaal andere manier van inrichten van het watersysteem op de hoge zandgronden. In plaats van maximaal afvoeren naar maximaal vasthouden en infiltreren. Verhoging van grondwaterpeilen etc. En daarnaast om voorzieningen voor agrarisch ondernemers (blauwe diensten) om zonder grote financiële schade om te kunnen gaan met hogere waterpeilen en meer water bij neerslagpieken.
- We zijn blij met de inzet van de gemeente op een duurzaam en vitaal 'natuurinclusief' landbouw en voedselsysteem. Zoals hierboven aangegeven liggen er grote kansen voor ondernemers om een rol te spelen in de verschillende vraagstukken. Variërend van lokale duurzame voedselproductie, zonne-energie op staldaken, tot verbindingen met zorg en andere sociale functies, recreatieve functies en een rol in de klimaatopgave waar het gaat om hogere grondwaterpeilen en het vasthouden van water. We hopen dat de gemeente ondernemers die deze weg in willen slaan actief wil faciliteren en ondernemers met een andere koers actief wil verleiden om ook deze weg in te slaan. Ook op dit punt werken we graag samen met ondernemers en gemeente.

3. Werken aan een vitale gemeente

We denken graag mee over een goede recreatieve zonering en ontsluiting van het gebied, zodat enerzijds er volop genoten kan worden van de natuur en anderzijds de natuur- en landschapswaarden en de rust voor fauna en recreanten ook duurzaam gewaarborgd is. De inzet op meerdere recreatiepoorten is dan ook verstandig. We vragen u de volgende zaken te betrekken bij de verdere uitwerking.

- De situatie rond de Volmolen is verre van ideaal. We verwachten hier op termijn een fors parkeerprobleem en de laaggelegen ligging van de camping is niet handig gezien de ambities voor een klimaatrobuust beekdal en de gewenste natuurverbinding langs de Dommel. Mocht er draagvlak voor zijn bij de ondernemers, dan ligt hier een prachtige kans om de ontwikkeling van een natuurpoort te combineren met een ruimtelijk herstructurering waar zowel de ondernemers, als de natuur, als de recreant baat bij kan hebben.

Aan Gemeente Waalre
Datum 1 februari 2021
Pagina 4 van 4

Wij verzoeken u om kennis te nemen van onze standpunten en deze mee te nemen in de 'doe fase' van de omgevingsvisie. Wij zullen deelnemen aan het doe-atelier op 18 maart 2021.

Graag zijn wij bereid om een en ander nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Gebiedsmanager Kempen en Midden-Limburg